

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی

برنامه

مقطع کارشناسی

مجموعه آموزشی علوم تربیتی

شاخه «تکنولوژی آموزشی»

فهرست مطالب

فصل ۱) اصول حاکم بر تدوین برنامه

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۲-۱. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

۳-۱. کارآمدی و خودتنظیمی آموزشی

۴-۱. تأکید بر اهمیت پژوهش

فصل ۲) تعاریف واژگان و ساختار برنامه

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

۲-۲. تعاریف واژگان

۳-۲. ساختار برنامه

فصل ۳) برنامه مقطع کارشناسی علوم تربیتی شاخه تکنولوژی آموزشی

۱-۳. جدول ۱: دروس عمومی

۲-۳. جدول ۲: دروس اصلی

۳-۳. جدول ۳: دروس تخصصی

۴-۳. جدول ۴: دروس انتخابی

فصل ۴) سرفصل دروس

۴-۱. سرفصل دروس اصلی «تکنولوژی آموزشی»

۴-۲. سرفصل دروس تخصصی «تکنولوژی آموزشی»

۴-۳. سرفصل دروس انتخابی «تکنولوژی آموزشی»

فصل ۱

اصول حاکم بر تدوین برنامه

برنامه حاضر بر مبنای «اصول حاکم بر تدوین برنامه های درسی دانشگاهی» مصوب جلسه شماره ۲-۶۹۶ مورخ ۸۷/۸/۱۱ شورای برنامه ریزی (آموزش عالی) تنظیم شده است. در این راستا، در این فصل با تأکید بر برخی از این اصول و پیامدهای آن، برخی ویژگی های اصلی برنامه مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۱-۱-۱. در تنظیم و تدوین برنامه تلاش شده است که کلیه اجزا برنامه اعم از ساختار یا محتوی بر پایه دلایل و نتایج حاصل از اصول حاکم تعیین شوند. به همین دلیل طراحی برنامه بر مبنای یک فرایند منطقی صورت گرفته و در نهایت اهداف هر بخش از برنامه دقیقاً بیان شده و سپس بر اساس آن تکمیل شده است.

۱-۱-۲. در تدوین برنامه، اصول مدیریت پویا و استفاده از «خود تنظیمی» مورد تأکید قرار گرفته و از تکیه بر پیش فرض های ساختاری یا مدیریتی در رابطه با تضمین کیفیت تا حد امکان پرهیز شده است. در این دیدگاه تضمین حداقل های آموزشی در چارچوب مصوب برنامه و از طریق وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت گرفته و تضمین مابقی استانداردها با تنظیمات و اجرای مابقی برنامه بر عهده مجری خواهد بود.

۱-۲. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

ضمن تأکید بر انعطاف پذیری، حداقل های آموزشی به عنوان محتوی اصلی برنامه در قالب دروس الزامی و انتخابی در برنامه گنجانده شده اند. در این راستا، هسته برنامه، محتوی اصلی و تخصصی هر رشته را تضمین نموده و دروس مشترک پایه معلومات عمومی و جامعیت علمی برنامه را در یک پایه خاص تضمین می کند.

۱-۳. کارآمدی و خود تنظیمی آموزشی

۱-۳-۱. عدم همگونی دانشجویان پذیرفته شده در دانشگاه ها، بالاخص در رشته های علوم و انگیزه ها، علایق و استعداد های متفاوت این گونه دانشجویان مدنظر قرار گرفته است. (مخصوصاً در شرایط فعلی که پذیرش به صورت متمرکز از طریق کنکور سراسری صورت می پذیرد).

۱-۳-۲. آینده شغلی و بالاخص محدودیت های موجود در بازار کار و تغییرات موجود در این زمینه با توجه به توانایی های متفاوت دانشجویان پذیرفته شده، مدنظر قرار گرفته است.

- ۳-۳-۱. توانایی‌های مختلف دانشگاه‌ها در زیرشاخه‌های مختلف رشته‌های مورد نظر و همچنین مزیت‌های بومی و تنوع کادر هیئت علمی آموزشی و پژوهشی، مدنظر قرار گرفته است.
- ۴-۳-۱. عدم امکان بازنگری مستمر و متمرکز در کشور مورد توجه قرار داشته و عامل‌های متضمن «خود تنظیمی» برنامه با پس‌خورد منفی در جهت اعمال عوامل لازم برای بازنگری در دروس و استاندارد آن‌ها، تأمین هیئت علمی در رشته‌های مورد نظر جامعه و بازار کار و نظایر آن مدنظر قرار گرفته است.
- ۵-۳-۱. تنوع علایق و همچنین ایجاد محمل مناسب جهت ادامه تحصیل در رشته‌های «بین‌رشته‌ای» (*interdisciplinary*) با تأکید بر عدم لزوم تصویب برنامه‌های متعدد مدنظر قرار گرفته است.

۴-۱. تأکید بر اهمیت پژوهش

- ضمن تأکید بر لزوم ارائه مناسب برنامه با استانداردهای مورد نظر،
- ۱-۴-۱. استفاده بهینه از وقت استادان و عدم تشویق در ایجاد دروس تکراری مدنظر قرار گرفته است. امکان ارائه دروس متنوع و تخصصی با تأکید بر لزوم ایجاد زمان لازم برای استادان جهت به‌روز ماندن و پرداختن به پژوهش مورد توجه قرار گرفته است.
- ۲-۴-۱. تضمین تشکیل آسان و بدون مشکل کلاس‌ها و عدم تشویق ارائه مکرر یا موازی کلاس‌ها مورد توجه قرار گرفته است.
- ۳-۴-۱. تشکیل کلاس‌ها با تنوع دانشجویی (در حد امکان) به جهت آشنایی بیشتر دانشجویان با رشته‌های مجاور و مشابه و اغنا بیشتر کلاس‌ها و تمرکززدایی علمی مدنظر قرار گرفته است.
-

فصل ۲

تعاریف واژگان و ساختار برنامه

در این فصل ابتدا به بررسی پیامدهای اصول مطروحه در فصل ۱ پرداخته و سپس ساختار کلی برنامه را بر مبنای موارد مذکور ارائه خواهیم کرد.

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

برخی پیامدهای این اصول عبارتند از:

۱-۱-۲. چارچوب برنامه باید دارای یک ساختار کلی از پیش تعیین شده که در آن فقط حداقل‌های لازم تثبیت شده باشند، باشد و تعیین مابقی جزئیات باید در اختیار مجری قرار گیرد.

۲-۱-۲. برنامه باید دارای یک ساختار بلوک-بلوک با روند سلسله مراتبی «کلی به جزئی» باشد به این معنا که دروس بالاتر بین رشته‌های متعدد مشترک بوده و به تدریج با نزول در سلسله مراتب دروس خاص‌تر مطرح می‌شوند.

۳-۱-۲. هر بلوک از برنامه باید با اهداف مشخص تنظیم شده و بر مبنای این اهداف سیاست‌گذاری و تکمیل شود (چه از لحاظ تعداد واحد و چه از لحاظ محتوی دروس).

۴-۱-۲. دروس اجباری در برنامه فقط در حد ضرورت و فقط به جهت تضمین حداقل‌های آموزشی ظاهر می‌شوند و مابقی دروس باید در یک قالب انعطاف پذیر با اهداف مشخص ارائه شوند.

۵-۱-۲. برنامه باید شامل یک «هسته» مشخص که تضمین کننده حداقل‌های لازم در هر رشته است باشد.

۶-۱-۲. برنامه باید دارای یک بخش با حجم مناسبی مرتبط با دروس اختیاری/کهاد باشد.

۲-۲. تعاریف واژگان

در این بخش به تعریف واژگان مورد استفاده در این برنامه می‌پردازیم.

۱-۲-۲. برنامه

به برنامه ارائه شده در این مجموعه و جزئیات محتوی و مقررات مربوطه اشاره دارد، که در سطح وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت اجرا در کلیه دانشگاهها مصوب می‌شود. (این مفهوم با برنامه درسی که نهایتاً در هر یک از دانشگاهها اجرا خواهد شد متفاوت است).

۲-۲-۲. مجموعه آموزشی

عبارت از مجموعه ای از رشته های مختلف است که دارای جنبه های مشترک علمی-آموزشی هستند و اساساً در برنامه درسی آنها وجود دروس مشترک امکانپذیر است.

۲-۲-۳. ضوابط «در اختیار دانشگاه»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که توسط مرجع ذی صلاح در دانشگاه تثبیت شده و پس از آن رعایت آنها در زیر مجموعه های مربوطه (نظیر دانشکده- گروه- دانشجو) الزامی است. اختیار تعیین این ضوابط می تواند به زیر مجموعه های مربوطه با رعایت سلسله مراتب تفویض شود، مگر عبارت «فقط در اختیار دانشگاه» به کار رفته باشد. (مثال: نظیر معافیت دروس و ...)

۲-۲-۴. ضوابط «در اختیار دانشکده»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «دانشکده» تعریف می شود.

۲-۲-۵. ضوابط «در اختیار گروه»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «گروه» تعریف می شود. چنانچه در دانشکده ای گروه وجود نداشته باشد تصمیم گیری در مورد اختیارات مربوطه به عهده دانشکده خواهد بود.

۲-۲-۶. ضوابط «در اختیار دانشجو»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که اساساً در چارچوب سایر مقررات بدون محدودیت ویژه و در اختیار دانشجو هستند. (هدایت استاد راهنما از اهمیت ویژه ای برخوردار است.)

۲-۲-۷. درس «الزامی»

درسی است که با سرفصل معین در برنامه مشخص شده و اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه توسط دانشجو الزامی است.

۲-۲-۸. درس «انتخابی»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه از بین جدولی از دروس که چارچوب آن توسط برنامه مشخص شده است، الزامی است.

۲-۲-۹. درس «اختیاری»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات «در اختیار دانشجو» است.

۲-۲-۱۰. درس «پیشنیاز»

درسی است که اخذ و قبولی در آن قبل از درس دیگری الزامی باشد.

۲-۲-۱۱. درس «همنیاز»

درسی است که اخذ آن همزمان با یا قبل از درس دیگری صورت می پذیرد.

۲-۲-۱۲. درس «پایه»

درسی است که در برنامه به دلیل آماده نمودن دانشجو به منظور گذراندن دروس اصلی و تخصصی رشته و یا به علت افزایش اطلاعات و تقویت بنیه علمی و عملی او و همچنین درک بهتر سایر دروس ارائه می شود.

۲-۲-۱۳. «گروه»

کوچکترین واحد آموزشی است که برنامه را در یک رشته اجرا خواهد کرد. چنانچه در ساختار دانشگاه «گروه» موجود نباشد، کلیه وظایف و اختیارات به دانشکده منتقل می شود.

۲-۳. ساختار برنامه

۲۰ واحد	- دروس عمومی
۶۰ واحد	- دروس اصلی
۵۰ واحد	- دروس تخصصی
۸ واحد	- دروس انتخابی

جمع ۱۳۸ واحد

- اهداف هر یک از بخش های برنامه به شرح زیر است:

۲-۳-۱. دروس عمومی (جدول شماره ۱)

این دروس در چارچوب آئین نامه های مصوب وزارت علوم تحقیقات و فناوری تعیین می شوند.

۲-۳-۲. دروس اصلی (جدول شماره ۲)

این بخش از برنامه شامل ۶۰ واحد درسی است که دانشجو موظف به اخذ و گذراندن آنها می باشد.

۲-۳-۳. دروس تخصصی (جدول شماره ۳)

دروس این بخش مجموعاً ۵۰ واحد درسی تقسیم می شود که دانشجو موظف به اخذ و گذراندن آنها می باشد.

۲-۳-۴. دروس انتخابی (جدول شماره ۴)

دروس این بخش از برنامه به جهت تضمین حداقل‌های لازم از محتوای تخصصی در هر یک از رشته‌های موجود در برنامه تنظیم شده و دانشجو موظف است در طول دوره تعداد ۸ واحد از این دروس را اخذ نماید.

- توضیح: کارگروه تخصصی رشته علوم تربیتی پیشنهادهای خود در باب «الگوهای تدریس» و «روش‌های ارزشیابی» درس را در قالب بندهای مشخصی ذیل دروس بازنگری شده ارائه داده است. لذا از آوردن جدول پیشنهادهای فصل ۵ که تکرار همان مطالب ذکر شده است، خودداری می‌شود.

فصل ۳

برنامه مقطع کارشناسی علوم

تربیتی، شاخه

«تکنولوژی آموزشی»

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی تکنولوژی آموزشی

۳-۱. جدول ۱: دروس عمومی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	۳۴		۳۴
۲	انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن	۲	۳۴		۳۴
۳	تاریخ اسلام	۲	۳۴		۳۴
۴	تربیت بدنی (۱)	۱		۳۴	۳۴
۵	تربیت بدنی (۲)	۱		۳۴	۳۴
۶	زبان خارجی	۳	۵۱		۵۱
۷	فارسی	۳	۵۱		۵۱
۸	متون اسلامی (آموزش زبان عربی)	۲	۳۴		۳۴
۹	معارف اسلامی (۱)	۲	۳۴		۳۴
۱۰	معارف اسلامی (۲)	۲	۳۴		۳۴
جمع		۲۰	۳۰۶	۶۸	۳۷۴

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی تکنولوژی آموزشی

۲-۳. جدول ۲: دروس اصلی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	مقدمات مشاوره و راهنمایی	۳	۵۱		۵۱	- -
۲	آموزش و پرورش ابتدائی و راهنمایی و متوسطه	۳	۵۱		۵۱	- -
۳	آموزش و پرورش تطبیقی	۳	۵۱		۵۱	اصول و مبانی آموزش و پرورش
۴	آموزش و پرورش کودکان استثنائی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	روان‌شناسی تربیتی - روان‌شناسی رشد (کودکی) (۱)
۵	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۳	۵۱		۵۱	- -
۶	اقتصاد آموزش و پرورش	۲	۳۴		۳۴	کلیات اقتصاد
۷	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران	۲	۳۴		۳۴	- -
۸	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۳	۵۱		۵۱	جامعه‌شناسی عمومی
۹	جامعه‌شناسی عمومی	۳	۵۱		۵۱	- -
۱۰	روان‌شناسی تربیتی	۳	۵۱		۵۱	روان‌شناسی عمومی
۱۱	روان‌شناسی رشد (نوجوانی) (۲)	۲	۳۴		۳۴	روان‌شناسی رشد (کودکی) (۱)
۱۲	روان‌شناسی رشد (کودکی) (۱)	۲	۳۴		۳۴	روان‌شناسی تربیتی
۱۳	روان‌شناسی عمومی	۳	۵۱		۵۱	- -
۱۴	روش‌ها و فنون تدریس	۳	۵۱		۵۱	- -
۱۵	روش‌های آماری در علوم تربیتی	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۶	سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	روش‌های آماری در علوم تربیتی
۱۷	فلسفه آموزش و پرورش	۳	۵۱		۵۱	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران
۱۸	مقدمات مدیریت آموزشی	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۹	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی	۲	۳۴		۳۴	- -
۲۰	مقدمات تکنولوژی آموزشی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	- -
۲۱	مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	روش‌های آماری در علوم تربیتی
۲۲	آشنائی با کتابخانه و اصول کتابداری	۲	۳۴		۳۴	- -
۲۳	اخلاق اسلامی	۲	۳۴		۳۴	- -
جمع		۶۰	۹۵۲	۱۳۶	۱۰۸۸	

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی تکنولوژی آموزشی

۳-۳. جدول ۳: دروس تخصصی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	آشنائی با مراکز مواد آموزشی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	مقدمات تکنولوژی آموزشی
۲	آموزش با روش مبتنی بر سیستم‌ها	۲	۳۴		۳۴	روش‌ها و فنون تدریس
۳	آموزش برنامه‌ای	۲	۳۴		۳۴	روان‌شناسی تربیتی - آموزش با روش مبتنی بر سیستم‌ها
۴	ارزیابی نظام‌های کوچک آموزشی	۲	۳۴		۳۴	
۵	اصول برنامه‌ریزی درسی و تحلیل محتوا	۲	۳۴		۳۴	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۶	اصول طراحی پیام‌های آموزشی	۲	۳۴		۳۴	مقدمات تکنولوژی آموزشی
۷	اصول طراحی نظام‌های آموزشی	۲	۳۴		۳۴	تولید مواد آموزشی - مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۸	اصول عکاسی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	مقدمات تکنولوژی آموزشی
۹	انتخاب، بهره‌برداری و ارزیابی مواد و وسایل آموزشی	۲	۳۴		۳۴	مقدمات تکنولوژی آموزشی - روش‌ها و فنون تدریس
۱۰	برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی و بزرگسالان	۲	۳۴		۳۴	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۱۱	برنامه‌ریزی درسی ابتدائی	۲	۳۴		۳۴	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۱۲	برنامه‌ریزی درسی متوسطه	۲	۳۴		۳۴	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۱۳	تئوری‌ها و روش‌های کاربرد در رسانه‌های جمعی	۲	۳۴		۳۴	مبانی ارتباط انسانی - جامعه‌شناسی ارتباطی
۱۴	تولید برنامه‌های تلویزیونی	۲	۱۷	۳۴	۵۱	مقدمات تکنولوژی آموزشی
۱۵	تولید فیلم‌های آموزشی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	مقدمات تکنولوژی آموزشی - اصول طراحی پیام‌های آموزشی - تولید مواد آموزشی
۱۶	تولید مواد آموزشی	۲	۱۷	۳۴	۵۱	اصول طراحی پیام‌های آموزشی
۱۷	جامعه‌شناسی ارتباطی	۲	۳۴		۳۴	مبانی ارتباط انسانی

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی تکنولوژی آموزشی

۱۸	رادیو- تلویزیون آموزشی	۲	۱۷	۳۴	۵۱	تئوری‌ها و روش‌های کاربرد در رسانه‌های جمعی - تولید فیلم‌های آموزشی - تولید برنامه‌های تلویزیونی
۱۹	سمینار در برنامه‌ریزی درسی و آموزشی	۲	۳۴		۳۴	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی
۲۰	سمینار در تکنولوژی آموزشی	۲	۳۴		۳۴	
۲۱	مبانی ارتباط انسانی	۲	۳۴		۳۴	
۲۲	کارورزی‌ها و اجرای پروژه‌های فردی	۲		۶۸	۶۸	اصول طراحی پیام‌های آموزشی
۲۳	کارورزی‌ها و اجرای پروژه‌های گروهی	۳	۱۰۲		۱۰۲	
جمع		۵۰	۷۶۵	۲۷۲	۱۰۳۷	

۴-۳. جدول ۴: دروس انتخابی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش‌نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	انسان‌شناسی در اسلام	۲	۳۴		۳۴	- -
۲	بهداشت عمومی	۲	۳۴		۳۴	- -
۳	بهداشت مدارس	۲	۳۴		۳۴	- -
۴	روان‌شناسی شخصیت*	۲	۳۴		۳۴	- -
۵	مسائل آموزش و پرورش در ایران	۲	۳۴		۳۴	- -
۶	کلیات فلسفه	۲	۳۴		۳۴	- -
۷	کلیات اقتصاد*	۲	۳۴		۳۴	- -
۸	روان‌شناسی اجتماعی*	۲	۳۴		۳۴	- -
۹	آموزش بزرگسالان*	۲	۳۴		۳۴	- -
		۱۸	۶۱۲		۶۱۲	

— توضیح: دانشجویان هریک از دوره‌های کارشناسی علوم تربیتی می‌توانند تعداد ۸ واحد درس به‌عنوان دروس اختیاری از دروس فوق یا از دروس

اختصاصی یکی از رشته‌های: «روان‌شناسی»، «جامعه‌شناسی»، «اقتصاد» و «الهیات و معارف اسلامی» زیر نظر استاد راهنما انتخاب کنند.

* در صورت تقلیل واحدها دروس ستاره‌دار فوق حذف می‌گردد.

